

Activiteitenplan 2016

Stichting Poëziepaleis

**DE JONGE
DICHTER** DES VADERLANDS

Poëziepaleis, organisatie en geschiedenis

Stichting Poëziepaleis bestaat sinds 1 januari 2009. In 2009 werden de landelijke wedstrijden Kinderen en Poëzie (actief sinds 1990, bestemd voor basisscholen) en Doe Maar Dicht Maar (actief sinds 1985, gericht op het voortgezet onderwijs) ondergebracht in één organisatie. Het Poëziepaleis, dat gevestigd is in Groningen, is voor alle scholen (primair en voortgezet onderwijs) in Nederland een loket waar zij terecht kunnen voor activiteiten omtrent poëzie voor en door kinderen en jongeren.

In 2011 en 2012 heeft het Poëziepaleis naast de reguliere activiteiten in het kader van de grote landelijke poëziewedstrijden twee nieuwe initiatieven gelanceerd: De Jonge Dichter des Vaderlands en de Kinderdichter. Inmiddels hebben deze nieuwe projecten een vaste plek verworven tussen de grote wedstrijden. Het zijn mooie aanvullingen in het kader van talentontwikkeling. De Kinderdichter ligt in het verlengde van Kinderen en Poëzie, de Jonge Dichter des Vaderlands in het verlengde van Doe Maar Dicht Maar.

De kernactiviteiten zijn dus twee grote landelijke wedstrijden voor kinderen in het primair- en jongeren in het voortgezet onderwijs. Tot 2012 waren daar de jaarlijkse poëziefestivals aan gekoppeld. Door rijksbezuinigingen in de cultuursector is de financiële positie van het Poëziepaleis echter zodanig verslechterd dat het bestuur besloten heeft de festivals vanaf 2013 te laten vervallen. Dat had uiteraard ook consequenties voor de personele bezetting.

Talentontwikkeling, docentenbegeleiding en literatuureducatie zijn de speerpunten van ons beleid. Samenwerking met andere spelers in het werkveld (culturele instellingen, bibliotheken en kunstacademies) wordt ook in 2016 zoveel mogelijk nagestreefd.

Het Poëziepaleis bestrijkt met zijn activiteiten een specifiek terrein in de cultuureducatie van kinderen en jongeren. Het is een uniek platform voor poëziebeoefening. Daarmee wordt de leesbevordering gestimuleerd en taalvaardigheid ontwikkeld, ook bij kinderen en jongeren met een taalachterstand.

De fusie tussen Doe Maar Dicht Maar en Kinderen en Poëzie bood de mogelijkheid een doorlopende poëzielijijn te vormen. Jonge dichters die bij Kinderen en Poëzie hebben geëxcelleerd, kunnen doorstromen naar Doe Maar Dicht Maar, waar hun talent zich verder kan ontwikkelen.

Kennis, kunde, enthousiasme en bezieling zijn samengebracht om zo een groter draagvlak onder kinderen, jongeren en docenten te creëren en een breder aanbod van activiteiten te garanderen. We bouwen aan een toekomst van het Poëziepaleis waarin de deur open staat voor nieuwe activiteiten en partners.

Het activiteitenplan 2016 beschrijft de basisactiviteiten van het Poëziepaleis, de projecten die eraan gekoppeld zijn en de nieuwe samenwerkingspartners.

Kinderen en Poëzie & Doe Maar Dicht Maar

Al jarenlang beïnvloedt het Poëziepaleis het poëzieklimaat op basisscholen en in het voortgezet onderwijs door leerkrachten te stimuleren om poëzie te zien als een essentieel onderdeel van taalonderwijs en cultuureducatie. Een wedstrijd is daartoe het geëigende middel gebleken, zowel voor kinderen als jongeren. Omdat de twee wedstrijden veel overeenkomsten vertonen, hebben we de beschrijving van de trajecten voor beide projecten hieronder samengevoegd. Voor uitgebreidere informatie verwijzen we naar de website en het beleidsplan 2013-2016.

Jaarlijks in het najaar, bij aanvang van het nieuwe schooljaar, versturen we via een mailingbureau een poster naar alle scholen in heel Nederland (ca. 8500 basisscholen voor Kinderen en Poëzie, ca. 1500 middelbare scholen voor Doe Maar Dicht Maar). Aangezien dit een kostbare aangelegenheid is, versturen wij sinds 2011 onze aankondigingsposter als bijlage bij het tijdschrift Lezen (ca. 15.000 exemplaren). Ook alle openbare bibliotheken (ca. 1200) ontvangen de mailing. Het tijdschrift Lezen wordt gratis verstuurd naar geïnteresseerden: leerkrachten, docenten, auteurs, leesbevorderaars etc. Het viel op dat deze verspreidingsmethode toch minder bereik had en in 2015 is er voor gekozen om toch ook weer via een mailingbureau te versturen. Indien mogelijk wil het Poëziepaleis in 2016 de mailing toch weer via een mailingsbureau verspreiden. Verder laat ze de posters zoveel mogelijk verspreiden via congresmappen van relevante bijeenkomsten en overlegstructuren van leerkrachten, docenten en schooldirecteuren.

Alle kinderen van 6 t/m 12 jaar en jongeren van 12 t/m 18 jaar mogen meedoen aan de wedstrijden, individueel of met de klas/groep. De wedstrijden hebben een vaste positie opgebouwd bij de Nederlandse scholen. Het lesmateriaal, het schrijven van gedichten met de klas, het inzenden, de spanning of dit jaar de school of een leerling een winnend gedicht heeft geschreven – het maakt deel uit van een traditie.

Lesmateriaal

Kinderen en Poëzie - basisscholen

Om leerkrachten een helpende hand te bieden, wordt jaarlijks lesmateriaal ontwikkeld. Het materiaal is onderverdeeld naar middenbouw/bovenbouw. Het is gratis te downloaden via de website. Ook ouder materiaal is nog te downloaden. Op verzoek bieden we workshops in de klas. Speciaal voor groep 7 hebben we het project De Kinderdichter ontwikkeld. Gedichten die tijdens het Kinderdichter-project worden geschreven op school onder begeleiding van een professionele dichter kunnen ook ingezonden worden voor de wedstrijd Kinderen en Poëzie.

Doe Maar Dicht Maar – voortgezet onderwijs

Ter ondersteuning van docenten ontwikkelt de stichting jaarlijks lesmateriaal dat geschikt is voor alle onderwijstypen en -niveaus. Het materiaal is uitgesplitst naar de diverse leeftijdscategorieën en schoolniveaus. Het is gratis te downloaden via onze website.

Op verzoek bemiddelen we voor scholen die workshops van een dichter in de klas willen.

Jurering en dichtbundels

Voor beide wedstrijden geldt dat de deadline op 5 februari gezet is, net na de Poëzieweek, een moment dat poëzie lezen en schrijven veel aandacht genereert in de pers.

De inzendingen worden allereerst gelezen door een jury van vrijwilligers. Elk project heeft een eigen groep enthousiaste vrijwilligers, vaak studenten, leerkrachten, docenten Nederlands of ex-winnaars. Zij scheiden het kaf van het koren. De geselecteerde inzendingen gaan vervolgens naar een 'officiële' jury.

Voor Kinderen en Poëzie bestaat die jury uit gerenommeerde kinderdichters en recensenten. De jury bekroont de 100 mooiste gedichten met een plaatsje in de jaarlijkse poëziebundel, die wordt uitgegeven door het Poëziepaleis en die in alle boekhandels te koop is. Voor Doe Maar Dicht Maar bestaat de jury uit een vakjury van dichters, aangevuld met een aantal jongeren dat afgelopen jaar tot de winnaars behoorde. Zij selecteren uit de duizenden inzendingen de honderd beste gedichten, die worden samengevoegd in een dichtbundel. Voor het omslag en de illustraties worden jonge vormgevers en studenten aan een Hogeschool voor de Kunsten benaderd.

Prijswinnaars

Door de al eerder genoemde bezuinigingen is besloten geen zelfstandige festivals meer te organiseren voor Kinderen en Poëzie en Doe Maar Dicht Maar. Het Poëziepaleis wil in het jubileumjaar 2015-2016 wel een feestelijke bijeenkomst organiseren voor Kinderen en Poëzie. Voor de wedstrijd Doe Maar Dicht Maar werken we sinds 2014 nauw samen met collega instanties; de finale/prijsuitreiking van de wedstrijd werd gehouden tijdens het Geen Daden Maar Woorden-festival in 2014 en tijdens Nieuwe Types in Arnhem.

Door middel van de dichtwedstrijden brengt het Poëziepaleis elk jaar talloze kinderen en jongeren in aanraking met poëzie. Het enthousiasme blijkt uit de duizenden gedichten die elk jaar binnenstromen, die vaak ook nog eens prachtig zijn vormgegeven.

Talentontwikkeling

Een aantal winnaars van Doe Maar Dicht Maar treedt op tijdens andere festivals als Dichters in de Prinsentuin. De Jonge Dichter des Vaderlands treedt ook op tijdens diverse literaire festivals en andere evenementen. De Kinderdichters worden ook geregeld benaderd voor optredens en publicaties.

In 2015 benoemden we de vierde Kinderdichter in Groningen en de eerste Kinderdichter van Ten Boer, Vlagtwedde en Zuidhorn. De komende jaren hopen we het project in een aantal andere gemeenten (in eerste instantie in het Noorden) uit te voeren. We zoeken naar mogelijkheden om de Kinderdichter en de wedstrijd Kinderen en Poëzie verder te integreren.

Ook voor de tweede Jonge Dichter des Vaderlands geldt iets dergelijks: in het najaar van 2014 werd in het reguliere aankondigingstraject voor de wedstrijd van DMDM een oproep gedaan voor de tweede Jonge Dichter des Vaderlands.

Jonge Dichter des Vaderlands

Met de Jonge Dichter des Vaderlands wil het Poëziepaleis in samenwerking met Poetry International een impuls geven aan jongerenpoëzie en poëzie-educatie. De verkiezing van de Jonge Dichter des Vaderlands werkt drempelverlagend en enthousiasmeert jongeren om meer te doen met creatief schrijven en dichtkunst.

Profiel van de Jonge Dichter des Vaderlands

De Jonge Dichter des Vaderlands is een bijzonder schrijf- en podiumtalent tussen de 16 en 18 jaar, wonend in Nederland, leerling van een middelbare school, schrijvend in de Nederlandse taal. Het begrip 'dichter' kan breed gezien worden: niet alleen 'klassieke' poëzie komt in aanmerking, ook jonge dichters die uitblinken in het schrijven van sms-gedichten, rap- en songteksten of *poetry slam* zijn welkom mee te doen aan de verkiezing. De winnaar is het boegbeeld van talentontwikkeling in de poëzie. De Jonge Dichter des Vaderlands heeft een belangrijke voorbeeldfunctie voor leeftijdgenoten, en een uitstraling naar zowel volwassenen als kinderen.

De activiteiten van de Jonge Dichter des Vaderlands

De Jonge Dichter wordt voor twee jaar benoemd en schrijft/rapt/performt drie keer per jaar een nieuw gedicht bij zelfverkozen speciale gelegenheden of actuele gebeurtenissen (de schietpartij op de redactie van Charlie Hebdo, vluchtelingen, LHBT Rusland). Mediapartner scholieren.com biedt de Jonge Dichter des Vaderlands hiertoe een podium.

Daarnaast treedt de Jonge Dichter des Vaderlands op bij een aantal grote jongeren- en of poëziefestivals als Gedichtendag, Geen Daden Maar Woorden, en Wintertuin. De Jonge Dichter des Vaderlands houdt zijn volgers op de hoogte van optredens, gedachten, ervaringen en gedichten via Facebook & Tumblr.

Begeleiding en talentontwikkeling

Vanaf de editie 2014 kan de Jonge Dichter gedurende zijn of haar 'jaren' rekenen op de coaching van Anne Vegter, de Dichter des Vaderlands. Zij heeft de rol van inhoudelijke coach, ze heeft veel podiumervaring, een breed netwerk in het literaire landschap en goede communicatieve vaardigheden.

Het impresariaat van de Jonge Dichter des Vaderlands wordt gevoerd door het Poëziepaleis, evenals andere zakelijke of organisatorische begeleiding.

De Kinderdichter

In 2011 is het plan ontwikkeld voor de verkiezing van een 'kinderstadsdichter'. In 2015 is er voor de vierde keer een kinderdichter benoemd in de stad Groningen.¹ Ook organiseren wij het project sinds 2014 in verschillende plaatsen in de provincie Groningen en daarbuiten. In 2016 richt het Poëziepaleis zich naast Groningen op Drenthe en Friesland.

¹ In de eerste editie had de titel Kinderdichter een tweejarige termijn.

Door het instellen van een kinderdichter creëert een gemeente een prachtig instrument om poëzie bij kinderen (en via hen bij een veel breder publiek) onder de aandacht te brengen. Het format van de kinderdichter kan per gemeente worden aangepast.

Leerlingen krijgen workshops in het schrijven en voordragen van poëzie. Deze workshops zorgen ervoor dat kinderen op een laagdrempelige manier met poëzie in aanraking komen – ook die kinderen die uit zichzelf niet op het idee zouden komen gedichten te schrijven of lezen. Vaak blijken juist zij achteraf erg enthousiast. En dat komt mooi uit, want poëzie lezen en schrijven is goed voor de ontwikkeling. Poëzie kan bijdragen aan de taalontwikkeling, maar ook aan de creatieve, intellectuele en sociale ontwikkeling, aan zingeving en (zelf)reflectie.

Honderden kinderen komen met poëzie in aanraking dankzij de verkiezing van de kinderdichter en de bijbehorende workshops. De context van een verkiezing zorgt ervoor dat kinderen extra gemotiveerd raken om hun best te doen en de workshops met grote interesse tegemoet treden.

De workshops worden gegeven door ervaren dichters/poëziedocenten. De lessen zijn toegespitst op het niveau van de leerlingen en sluiten uiteraard aan bij de kerndoelen en het referentiekader Taal. In deze formule gaan cultuureducatie en taalonderwijs dus hand in hand.

Profiel van de Kinderdichter

De kinderdichter is een leerling uit groep 7 van de basisschool, een 10- of 11-jarige die in zijn/haar woonplaats de poëzie representeert die wordt gemaakt voor en door kinderen. De aanstelling is voor een jaar. De kinderdichter wordt begeleid door een professionele dichter (in Groningen-stad de regerende stadsdichter).

De activiteiten van de Kinderdichter

De kinderdichter zal in de tijd dat hij/zij is aangesteld iedere drie maanden minimaal één gedicht schrijven, dat wordt gepubliceerd in een regionale, lokale krant of huis-aan-huisblad. De gedichten worden ook gepubliceerd op de website van het Poëziepaleis en die van de gemeente.

Verder verzorgt de kinderdichter enkele optredens, bijvoorbeeld tijdens het Kinderboekenbal of een feestweek. Daarnaast maken we het werk van de Kinderdichter zichtbaar in de gemeente door bijvoorbeeld posters van zijn/haar werk in de bibliotheek en het gemeentehuis te hangen of door een gedicht op een andere manier in de openbare ruimte te plaatsen.

Begeleiding en talentontwikkeling

Er is het afgelopen jaar in de (lokale en landelijke) pers veel aandacht geweest voor de kinderdichters. De kinderdichter van Vlagtwedde was bijvoorbeeld 20 minuten na zijn benoeming al te horen op radio 2 bij de KRO. Kinderdichters treden op tijdens verschillende gelegenheden in de gemeente, en festivals van samenwerkende culturele instellingen. Elke kinderdichter wordt begeleid door lokale dichters bij het maken van nieuwe gedichten en optredens. In Groningen treden stadsdichter en kinderdichter regelmatig samen op, zoals bij Kadepop, de Week van de Alfabetisering en Dichters in de Prinsentuin. Tijdens Winterwelvaart 2015 treffen alle

kinderdichters elkaar voor een gezamenlijk optreden. In 2016 zullen wij nog meer inzetten op media-aandacht en optredens.

Inzendingen voor de Kinderdichter kunnen ook meedoen in de wedstrijd Kinderen en Poëzie. De ingezonden gedichten maken dan ook kans in de dichtbundel van Kinderen en Poëzie opgenomen te worden.

Doorlopende leerlijn

Onderdeel van het kinderdichterproject is de ontwikkeling van een doorlopende leerlijn. In 2015 is er door verschillende experts lesmateriaal aangeleverd voor de productie van lesmateriaal voor een doorlopende leerlijn. In het schooljaar 2015-2016 zal dit materiaal getest worden, waarna het lesmateriaal in productie genomen kan worden.

Website

De website speelt een belangrijke rol bij het aankondigen van de wedstrijden en festivals, en uiteraard voor de inzendingen. In 2015 hebben wij een nieuwe website gebouwd met een extra forumfunctie voor jongeren² die in 2016 in gebruik genomen gaat worden. Deze nieuwe website is zo ingericht dat de doelgroepen beter bediend kunnen worden. Daarnaast spelen *social media* een steeds grotere rol in het uitdragen van onze activiteiten. Daar zullen wij dus in het komende jaar ook meer op inzetten.

De website geeft onder meer aanwijzingen voor het zelf schrijven van gedichten, biedt de mogelijkheid tot het inzenden van gedichten, het downloaden van lesmateriaal en het bestellen van bundels.

Dichter bij 4 mei

Sinds 2004 organiseert het Poëziepaleis in samenwerking met het Nationaal Comité 4 en 5 Mei de poëziewedstrijd Dichter bij 4 mei. Dit project is voor jongeren tussen de 15 en 19 jaar rond het thema herdenken. De wedstrijd loopt via scholen in het voortgezet onderwijs. Eerst worden er poëzieworkshops gegeven op de deelnemende scholen, vervolgens worden de aldaar geschreven gedichten beoordeeld door een vakjury. De winnaar mag zijn of haar gedicht voordragen tijdens de Nationale Herdenking op de Dam. Drie andere winnaars mogen hun gedicht voordragen tijdens de herdenkingen in de voormalige kampen Amersfoort, Vught en Westerbork.

Dichter bij 4 mei vindt ieder jaar in een andere provincie plaats. In het schooljaar 2015-2016 is de provincie Groningen aan de beurt. Aangezien dit de vestigingsprovincie van het Poëziepaleis is, wil zij dit jaar extra uitpakken met dit project, door bijvoorbeeld extra bekende Nederlanders bij dit project te betrekken om

² Zie ook het activiteitenplan van 2015

over de oorlog te vertellen. De Commissaris van de Koning Max van den Berg heeft in ieder geval toegezegd in de jury plaats te willen nemen. We werken samen met Festival 5 mei om de finalisten de volgende dag ook op het Bevrijdingsfestival in het Stadspark in Groningen te laten optreden.

[Bijgevoegd een artikel uit 2015 over het project Dichter bij 4 mei.]

Samenwerkingspartners

Op lokaal en provinciaal niveau is het Poëziepaleis betrokken bij initiatieven van onder meer de Openbare Bibliotheek/Biblionet Groningen, Dichters in de Prinsentuin, De Poëziemarathon, het Houten Huis, de Stadsdichter van Groningen, Beeldlijn en Winterwelvaart, alsmede activiteiten die door scholen georganiseerd worden. In 2015 is er voor het kinderdichterproject met de Rijdende Popschool samengewerkt. Deze samenwerking zal in 2016 voortgezet worden. In de aanloop naar Dichter bij 4 mei wordt ook nauw samengewerkt met Festival 5 mei om de finalisten van Dichter bij 4 mei op het bevrijdingsfestival in 2016 te laten optreden. In 2016 hoopt het Poëziepaleis ook samen te gaan werken met Grand Theatre, met name voor de wedstrijd Kinderen en Poëzie. Er zal ook wederom samengewerkt worden met IMC Weekendschool in het organiseren van workshops.

Op landelijk niveau komt daar o.a. Passionate Bulkboek, Stap op de Rode Loper, Raadgedicht, Cubiss Brabant, Poetry International, Wintertuin, Special Arts, en Het Nationaal Comité 4 en 5 Mei bij. Verder levert Poëziepaleis gedichten voor diverse lesmethoden van uitgevers, en levert het zelf geproduceerd lesmateriaal aan scholen door het hele land. Voor dit lesmateriaal werkt zij samen met experts (zowel educatief als artistiek) vanuit heel Nederland. Ook in 2016 zet zij in op zoveel mogelijk inhoudelijke versterking en waar mogelijk samenwerking. Speciale aandacht zal uitgaan naar centra voor cultuureducatie en culturele instellingen. Tevens wil het Poëziepaleis haar zichtbaarheid in de openbare ruimte vergroten.

Ook zal het Poëziepaleis in 2016-2017 samenwerking zoeken met cultureel erfgoedorganisaties om workshops te organiseren als verwerkingsopdracht en ook de mogelijkheden verkennen om samen te werken met de organisatie van Noorderslag en het Groninger Museum.

Het Poëziepaleis werkt veel met stagiaires (van hogescholen en universiteiten) om als projectmedewerkers ervaring op te doen en ondersteuning op kantoor te bieden.

Uiteraard zal er ook veel aandacht uitgaan naar het werven van sponsors en het benaderen van fondsen om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

Op het moment van schrijven werken een artistiek leider (0,7 fte), officemanager (0,4 fte) en zakelijk leider (0,4 fte) samen aan het realiseren van bovengenoemde projecten. Dit is ook de basisbezetting voor 2016, aangevuld met stagiaires en met

flexibel inzetbare krachten voor nieuwe projecten. Dit is een zeer minimale bezetting. Uiteraard leveren de vrijwilligers en het bestuur ook een belangrijke bijdrage.

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het algemene beleid.
De samenstelling is per 1 oktober 2015:

Dhr. R. Pronk, voorzitter
Dhr. M. Kooyman, penningmeester
Mevr. A. de Groot, secretaris
Mevr. A. Groenewoud, lid
Dhr. H. van der Molen, lid (aftredend, vacature)
Dhr. H. Klabbers, lid